

Šiame numeryje:

Kam prezidentei reikalinga „vaivorykštė“?

Tomas Viluckas

/antimafija

Po puspenktų metų Generalinė prokuratūra pagaliau nutraukė ikiteisminį tyrimą

2 psl.

Ekspertai.eu kreipėsi į Generalinį prokurorą dėl jo kolegų nusikalstamos veikos

2-3 psl.

Parlamentarė A. Stancikienė: anksčiau prokuratūra tik sirgo, dabar ji visiškai paralyžiuota

3 psl.

Greita Generalinio prokuroro Dariaus Valio reakcija, ginant rimtus stambaus masto nusikaltėlius

4 psl.

Seimo pirmininkės I. Degutienės sūnaus kompanijos operacija bankrutavusiame banke „Snoras“. Kas sakė tiesą?

4-5 psl.

/demokratija 2.0

Islandijos žmonės patys kuria naująją konstituciją

6 psl.

/inovacijos

Muzikos ir meno žurnalo „Secret Thirteen“ įkūrėjas Justinas Mikulskis: „mes visada raginame neskubėti“

7 psl.

Prezidentė Dalia Grybauskaitė jau priėmė užsikirtusią plokštelę – Darbo partija yra blogis ir ji turi būti eliminuota iš valdžios dalybų. Šiuo atveju, regis, priemonės nebėra svarbios, nes tikslas yra šventas ir moralus – išguiti iš Lietuvos „perkama demokratija“.

Turbūt mažai būtų mūsų šalyje žmonių, kurie nesibjaurėtų tokia keista demokratijos forma. Kova su ja turėtų vykti plačiu frontu – pasitelkus visuomenės švietimą, teisėsaugą ir politinę valią, kuri reformuotų rinkimų sistemą. Tačiau prezidentės vizija – „vaivorykštės“ koalicija.

Natūraliai kyla klausimas – kam prezidentei reikalinga „vaivorykštė“? Juk tokia koalicija, kai valdo įvairių partijų vinegretas, yra kraštutinė priemonė, kurios politinis elitai griebiasi, kai aritmetiškai neįstengia sudaryti valdančios daugumos su giminingomis partijomis. Net ir tuomet bandoma formuoti mažumos vyriausybę, nes „vaivorykštė“ yra tikras iššūkis bet kokiai partijai.

Dabar sunku apčiuopti tokios „vaivorykštės“ būtinybę, nes trys koaliciją formuojančios partijos dar prieš rinkimus buvo paskelbusios apie porinkiminius planus. Piliečiai už ją balsavo ir jai patikėjo valstybės vairą. Negana to, visos

šios partijos greitai suformavo valdančiąją koaliciją.

Šioje trikinkėje akivaizdžiai šlubuoja Darbo partija. Ji yra partija vadinamas politinis uabas. Tačiau jos problemos buvo žinomos seniai. Niekam prieš rinkimus nebuvo paslaptis Darbo partijos apskaitos, degustacijos ir jos lyderio Viktoro Uspaskicho bei jo parankinių „kombinacijų“. Vis dėlto tai nesutrukdė net 271 520 šalies piliečių palaikyti šį darinį, o beveik visoms parlamentinėms partijoms – su ja bendradarbiauti.

Nenuginčysi, kad nuo Darbo partijos smarkiai atsiduoda puvėsiais. Deja, kaip ir nuo kitų didžiųjų šalies partijų. Visgi tik didelis naivuolis arba konkretiai partijai visa esybe atsidavęs veikėjas gali teigti, kad vien darbiečiai turi „juodąją buhalteriją“. Pavyzdžiui, prisiminkime, kad 2004 metais toks STT vadovas Valentinas Junokas organizavo reidus į didžiųjų partijų būstines, ieškodamas dvigubos buhalterijos pėdsakų.

Tuometis antikorupcinės organizacijos „Transparency International“ Lietuvos skyriaus direktorius Rytis Juozapavičius V. Junoko pastangas kovoti su politine korupcija įvertino kaip „labai drąsias, tačiau donkichotiškas, nes STT išdrįso tirti tuos, kurie yra labai aukštai

ir labai galingi“. Kuo viskas baigėsi? „Tradicinės“ partijos pasijuto itin užgautos ir padarė viską, kad V. Junokas iš STT aukštumų atsidurtų advokatų gildijoje.

Dabar bloga yra tik Darbo partija, nors dezinfekcija būtina visoms partijoms. Tik tos dezinfekcijos niekas nenori imtis. Ir jei prezidentei būtų rūpėjusi moralinė reikalo pusė, ji jau seniai būtų pareikalavusi tos pačios STT atidžiau tirti partinę veiklą. D. Grybauskaitė nesipiktino ir tuomet, kai valdantieji konservatoriai tiesė bendrystės ranką darbiečiams, kviesdami juos bendradarbiauti Seime.

Tiesa, prezidentei turime būti dėkingi, kad ji oficialiai pripažino tai, ką ne vienas galvojome. „Nėra jokių ideologijų“, – neseniai pareiškė ji išdidžiai apie lietuviškas partijas. Užuoat apgailėjusi situaciją, kai dingsta ribos tarp partijų, prezidentė ciniškai reikalauja „vaivorykštės“, nes partijos yra praradusios savo tapatybę. „Vaivorykštė“ jai būtina, nes tokia dirbtinai sulipdyta koalicija būtų kupina įtampų, prieštaravimų ir lengvai valdoma. Tiesiog šokdinama vienu rankos mostelėjimu.

Juk šalia prezidentės bet kokios vaivorykštės spalvos turi nublankti.

Po puspenktų metų Generalinė prokuratūra pagaliau nutraukė ikiteisminį tyrimą

Lapkričio 9 dieną Generalinė prokuratūra informavo, kad prabėgus beveik ketveriems su puse metų nutraukė ikiteisminį tyrimą dėl „Vilnius – Europos kultūros sostinė 2009“ (VEKS) internetinių portalų programos finansavimo pagrįstumo.

Primename, kad ekspertai.eu dėl vagystės – pavogta daugiau nei pusė milijono litų – kreipėsi 2008 metų birželio 11 dieną, ir jau kitą dieną buvo pradėtas ikiteisminis tyrimas.

Prie šios bylos vienas kitą pakeisdami dirbo net trys prokurorai – Vilma Gužaitė, būtino teisinio išsilavinimo neturėjusi Sigutė Malinauskienė bei nubaustasis Gintaras Plioplys.

Tačiau per visus šiuos ilgus metus prokurorams taip ir nepavyko aptikti nė menkiausio nusikalstamos veikos fakto.

Vilnius buvo ketvirtasis iš Rytų Europos miestų (ir antrasis iš Rytų Europos sostinių), gavusių tarp valdininkų prestižiniu laikomą Europos kultūros sostinės statusą. Šį statusą 2005 m. suteikė Europos Taryba. Europos kultūros sostinė Vilnius 2009-aisiais tapo kartu su Austrijos miestu Lincu.

Nors vienas dosniai finansuotų portalų, pagal galiojančią sutartį turėjęs veikti bent iki 2020 metų, jau kelerius metus visai neveikia, prokurorai ir čia nieko nusikalstamo (neteisėto) neįžvelgė.

Pasak prokurorų, yra visiškai normalu, kad VŠĮ VEKS pateiktuose dokumentuose tie patys darbai (skirtingais pavadinimais) yra fiksuoti kaip atlikti kelis kartus, didelėmis sumomis įkainoti iš esmės nereikšmingi darbai, dokumentuose fiksuoti įrašai apie atliktus darbus, bet nerasta jokių duomenų (faktų), kad jie realiai buvo ar galėjo būti atlikti ir t. t.

Pasak Generalinės prokuratūros, buvusios Valstybės kontrolierės Rasos

Budbergytės frazė, jog „tikriausiai ir jaučio odoje nesutilptų visi pažeidimai, kuriuos valstybiniai auditoriai nustatė tikrindami, kaip Kultūros ministerija ir jai pavaldžios įstaigos 2008 m. naudojo valstybės lėšas“, tėra tik emocija be menkiausio pagrindo.

Todėl ekspertai.eu, siekdami, kad būtų išsklaidytos bet kokios abejonės dėl tokio sprendimo, prašo Generalinio prokuroro Dariaus Valio pateikti pareiškėjams susipažinti nutarimą, kuriuo nutrauktas ikiteisminis tyrimas dėl VEKS programos internetinės plėtros įgyvendinimo teisėtumo (pagrįstumo).

Visuomenė turi būti informuota, kokius veiksmus galima atlikti, veltui gaunant daugiau kaip milijoną litų ir išsvengiant baudžiamosios atsakomybės.

Ekspertai.eu kreipėsi į Generalinį prokurorą dėl jo kolegų nusikalstamos veikos

Ekspertai.eu laiukia Generalinio prokuroro atsakymo. Nuotr. E.eu

Ekspertai.eu komentaras:

Labai keista, kad adresuoti šį pareiškimą reikia tam pačiam Generaliniam prokurorui, kurio pateiktus duomenis nagrinėjome ir kurių turinio pagrindu yra surašytas šis kreipimasis.

Šiaip jau, būtent Generalinio prokuroro vertinimo filtras turėjo suveikti, kai jis pasirašinėjo tokią prieštaringą informaciją. Tačiau, deja, šis filtras nesuveikė.

Ekspertai.eu PAREIŠKIMAS Generaliniam prokurorui Dariui Valiui dėl ikiteisminį tyrimą Nr. 10-9-00081-08 kontroliuojančio prokuroro veiksmų įvertinimo, nustatant, ar jis tinkamai atliko savo pareigas, ar nepiktnaudžiavo tarnyba

Susipažinus su Generalinio prokuroro pasirašytu raštu Nr. 17.2-19573 (pridedame), skirtu Seimo Antikorupcijos komisijos pirmininkui L. Kernagiui,

akcentuojame, kad visą informaciją apie atitinkamų ikiteisminių tyrimų eigą kontroliuojantys prokurorai pateikė vadovaudamiesi LR BPK 177 straipsnio tvarka, t. y. tik tiek, kiek pripažino leistina atskleisti.

Įdėmiai perskaičius pateiktą informaciją jau apie pirmąjį aprašomą ikiteisminį tyrimą „Dėl galimo didelės vertės turto iššvaistymo VŠĮ „Vilnius – Europos kultūros sostinė 2009“ kyla pagrįstos abejonės, ar tinkamai įgyvendinamos prokurorų ir ikiteisminio tyrimo įstaigų pareigos, nes kiekvienu atveju, kai paaiškėja nusikalstamos veikos požymių, pagal savo kompetenciją jie turi imtis visų įstatymais numatytų priemonių, kad per trumpiausią laiką būtų atliktas tyrimas ir atskleista nusikalstama veika (LR BPK 2 straipsnis).

Iš pateikto ikiteisminio tyrimo eigos aprašymo daugiau negu akivaizdi neigiamą šališka prokuroro pozicija. Pateikiama ne duomenys apie ikiteisminį tyrimą ir jų teisinis vertinimas, o išskirtinai tik nuomonė. Beje, gana juokingai tokia dokumente atrodo naudojama vizualinė įtaiga, kai užuot pateikus tiriamą turtinę žalą tokia forma, kaip privalu tokia dokumente – 1 116 437 Lt – iš ko būtų akivaizdu, kad kalbame apie sumą, viršijančią milijoną litų, esame verčiami nesąmoningai įsiminti kitą skaičių – 111 6437 Lt. Be abejo, abu skaičiai yra tapatūs, juos spausdinant reikia vienodai pastangų, tad žinant, kokia institucija tai parašė, belieka tik stebėtis išradingumu.

Savo išvadas dėl pateikiamos informacijos šališkumo grindžiame šiais argumentais:

1. Generalinis prokuroras nurodo, kad atliekant ikiteisminį tyrimą dėl VEKS interneto vystymo programos įgyvendinimo teisėtumo buvo atliekami „[...] veiksmai, siekiant patikrinti specialistų išvadose bei kompetetingų institucijų nurodytus pažeidimus, kuriant internetines svetaines bei įvertinti, ar veiksmams, kurie buvo įvardyti kaip pažeidžiantys įvairiuose teisės aktuose nurodytus reikalavimus, buvo padarytos LR BK numatytos nusikalstamos veikos, [...]“.

Specialisto dalyvavimą ikiteisminiame tyrime reglamentuoja LR BPK 89 – 90 straipsniai, kurie nustato, kad „Specia-

Susipažinus su Generalinio prokuroro rašto turiniu, peršasi pagrįsta išvada, kad galimai specialistams, pateikusiems išvadas šiame ikiteisminiame tyrime, buvo sąmoningai nepateikta dalis ikiteisminio tyrimo metu surinktų duomenų.

listas yra reikiamų specialiųjų žinių ir įgūdžių turintis asmuo, kuriam pavedama atlikti objektų tyrimą ir pateikti išvadą arba paaiškinimus jo kompetencijos klausimais“. Taigi, vienareikšmiai aišku: specialisto konsultacijos ar išvados ikiteisminį tyrimą atliekantis pareigūnas kreipiasi tuomet, kai surenka maksimaliai visus reikšmingus duomenis bei dokumentus ir paprašo pateikti atitinkamų – neteisinių – veiksmų pagrindimą bei nustatyti atitinkamų norminių aktų (re-

glamentuotos tvarkos, eigos, procesinės eigos, techninių duomenų) pažeidimus. Trumpai tariant, specialisto išvada yra pagalbinė priemonė tyrėjui, konstatuojant atitinkamo pažeidimo (nusikaltamos veikos) ir pasekmės ryšį. Tačiau iš Generalinio prokuroro pranešimo tenka daryti išvadą, kad ikiteisminis tyrimas koncentruojamas ties pačių specialisto išvadų ir kompetingų institucijų pateiktų duomenų tyrimu.

Tad iš šio atsakymo dalies visiškai neaišku, koks yra tiriamos nusikalstamos veikos dalykas, t. y. kokia galimai nusikalstama veika iš esmės tiriamą.

2. Aukščiau aprašytą abejonę patvirtina tolesnė šio atsakymo pastraipa: „*Pažymėtina, kad ne visi specialistų išvadose ar gautuose vertinimuose įvardyti pažeidimai ikiteisminio tyrimo metu pasitvirtino*“.

Iš to tenka daryti išvadą, kad tiek Lietuvos „kompetingos institucijos“, tiek „specialistai“ veikia nekompetentingai, t. y. atitinkamus veiksmus be pagrindo įvardija kaip prieštaraujančius nustatyta tvarkai. Ir tai konstatuoja ne asmuo, turintis specialių žinių (specialistas), o pareigūnas (prokuroras). Kyla pagrįstas klausimas – kam prokurorui buvo reikalingas tas specialistas su visomis savo specialiomis žiniomis? Ar tik ne tam, kad būtų gauta informacija, kaip pakreipti ikiteisminio tyrimo eigą, siekiant paslėpti (sunaikinti) galimai padarytos sunkios nusikalstamos veikos požymius (pėdsakus)?

3. Šį įtarimą stiprina paties Generalinio prokuroro parašu patvirtinti tolesni žodžiai: „*Specialistų išvados buvo paneigtos surinktais ikiteisminio tyrimo duomenimis, į kuriuos neatsižvelgė arba jų tinkamai neįvertino specialistai, atlikdami tyrimus, arba šie duomenys specialistams atliekant tyrimus nebuvo žinomi*“.

Kaip matyti, yra pateikiamos trys įrodymų (tyrimui reikšmingų duomenų) grupės, kurių pagrindu neigiamos „specialisto išvados“:

- 1) specialisto išvadoms prieštarauja ikiteisminio tyrimo duomenys;
- 2) specialistai neatsižvelgė į ikiteisminio tyrimo metu surinktus duomenis arba jų tinkamai neįvertino;
- 3) specialistams nebuvo žinomi ikiteisminio tyrimo duomenys.

Nagrinęjant pateiktus duomenis plačiau, akivaizdu, kad Generalinio prokuroro rašte pirmuoju punktu aprašyta nusikalstama veika, pavadinta „Dėl galimo didelės vertės turto iššvaistymo VŠĮ „Vilnius – Europos kultūros sostinė 2009“, realiai buvo tiriamą nagrinėjant, tiksliau, paneiginėjant „specialisto išvadas“ ir „kompetingų institucijų atsa-

kymus“, o ne tiriant pačią nusikalstamą veiką – internetinių svetainių sukūrimo ir administravimo paslaugas, už kurias iš Lietuvos valstybės biudžeto buvo sumokėta 1 milijonas 116 tūkstančių 437 Lt ir kurios iki šios dienos nėra sukurtos bei neveikia. Išmokėtieji pinigai – 1 milijonas 116 tūkstančių 437 Lt į LR biudžetą nėra gražinti.

Maža to, susipažinus su Generalinio prokuroro rašto turiniu, peršasi pagrįsta išvada, kad galimai specialistams, pateikusiems išvadas šiame ikiteisminiam tyrimo, buvo sąmoningai nepateikta dalis ikiteisminio tyrimo metu surinktų duomenų. Pažymėtina, kad nei ikiteisminio tyrimo pareigūnas, nei prokuroras nėra tas „specialistas“, kurio nuomonė būtų įstatymo prilyginama specialioms žinioms. Tokiu būdu, specialisto išvados turi būti remiamasi ne tik pradėjus ikiteisminį tyrimą, bet ir prieš priimant galutinį sprendimą dėl nusikalstamos veikos ir pasekmių ryšio, kuris grindžiamas vėlgi atitinkamų žinių turinčio specialisto išvadomis.

Paprastai tariant, Generalinis prokuroras nurodo, kad nors dėl sunkios nusikalstamos veikos požymių buvimo pasisakė specialistai, ikiteisminį tyrimą kontroliavęs prokuroras nustatė, kad specialisto išvados prieštarauja ikiteisminio tyrimo duomenims, ir tokia tyrimo kokybė, kuomet taip ir lieka neaišku, kas buvo tiriamą, o prokuroras savarankiškai konstatuoja specialisto aprašyto pažeidimo nebuvimą, nors įstatymas jam tokios teisės nesuteikia, yra tinkama.

Remiantis aukščiau išdėstytais argumentais, Generalinio prokuroro prašome įvertinti, ar atliekant ikiteisminį tyrimą medžiagoje Nr. 10-9-00081-08 „Dėl galimo didelės vertės turto iššvaistymo VŠĮ „Vilnius – Europos kultūros sostinė 2009“ 2007–2008 metais įgyvendinant VEKS interneto vystymo programą ir išleidus taip ir nesukurtų internetinių svetainių kūrimui bei jų nevykdomam aptarnavimui 1 milijoną 116 tūkstančių 437 Lt, šis ikiteisminis tyrimas iš esmės buvo nukreiptas į šios sunkios nusikalstamos veikos tyrimą, ar yra (buvo) atliekamas tiriant (nustatant) būtent šios sunkios nusikalstamos veikos požymius ir tokiu būdu, ar prokuroras, vykdamas šio ikiteisminio tyrimo eigos kontrolę, kvalifikuotai ir pagrįstai atliko jam įstatymo pavestą funkciją, įtvirtintą LR BPK 2 straipsnyje; ar jis galimai (tyčia ar dėl nesupratimo) nenukreipė ikiteisminio tyrimo tikslų nuo turėto tirti nusikalstamos veikos dalyko, piktnaudžiaudamas tarnybine padėtimi ar aplaidžiai atlikdamas jam pavestą funkciją, dėl ko valstybė patyrė ir vis dar patiria didelę žalą, nes valstybės biudžeto lėšos yra išleistos atsiskaityti už nesamą produktą, šios lėšos iki šiol nėra gražintos bei nėra gautas finansuotas (apmokėtas) produktas.

Parlamentarė A. Stancikienė: anksčiau prokuratūra tik sirgo, dabar ji visiškai paralyžiuota

Ne kas nors kitas, o būtent D. Valys, prisitatydamas Seime prieš patvirtinant jį generaliniu prokuroru, sakė, kad sieks maksimalaus prokuratūros veiklos viešumo, maksimalaus visuomenės informavimo apie bylų eigas, kad nekiltų jokių abejonių dėl ikiteisminio tyrimo. Todėl tai, kad mūsų Antikorupcijos komisijos nariai patikėjo generalinio prokuroro pažadais ir gal net melu – o jis iš esmės juk prisimelavo, nes nevykdo to, ką mums pažadėjo – yra ne mūsų, o jo bėda, nes jis nesilaiko duoto žodžio. Gal mes nebūtume jo tvirtinę generaliniu.

Turiu pasakyti, kad Antikorupcijos komisija prašė informuoti apie rezonansinių bylų eigą, kurias ne kažkas, o dabar jau būtent šitas prokuroras nuskandino giliai stalčiuose.

Dar galiu pastebėti, kad generalinis prokuroras, atėjęs į Antikorupcijos komisiją, demonstravo stulbinančią nekompetenciją. Jeigu jis nesusigaudo ir neskiria, kas yra laikinoji tyrimo komisija, pagal kokį įstatymą arba Seimo statuto punktą dirba, ir kas yra Antikorupcinė komisija, kuri dirba pagal savo atskirą antikorupcinės komisijos įstatymą – nežinau, apie kokius tyrimus ir kompetenciją toliau galima kalbėti. Manau, tolesnės kalbos beprasmiškos. Prokuratūra yra visiškai neįgali, absoliučiai paralyžiuota. Ir čia jau reikėtų kelti klausimą, kam tai naudinga ir reikalinga, nes kažkas tai daro sąmoningai. Jeigu anksčiau prokuratūra sirgo, tai dabar ji yra visiškai paralyžiuota.

Greita Generalinio prokuroro Dariaus Valio reakcija, ginant rimtus stambaus masto nusikaltėlius

Ekspertai.eu

Generalinė prokuratūra – patikimas valstybinio nusikalstamo pasaulio buferis. Nuotr. E.eu

Po to, kai Generalinė prokuratūra eilini kartą pripažino bendradarbiaujanti su nusikalstamomis struktūromis, nutraukdama ikiteisminį tyrimą dėl VEKS internetinių portalų, per kuriuos ilgą laiką pavogė apvalią pinigų sumą, ekspertai.eu kreipėsi į Seimo Antikorupcijos komisijos narę Aureliją Stancikienę, prašydami pakomentuoti šią situaciją.

„Mano komentaras būtų trumpas. Antikorupcinei komisijai paprašius Generalinio prokuroro paaiškinti, kodėl taip ilgai tiriamos rezonansinės bylos, tokios kaip VEKS, Operos ir baletų teatro, Kraujo kokybės, Gedimino prospekto, sulaukėme greitos Dariaus Valio reakcijos: jau nutrauktos kraujo ir VEKS bylos, belieka laukti, kada artimiausiu metu bus nutraukti ir Gintauto Kėvišo, Gedimino prospekto, Valdovų rūmų ir panašūs ikiteisminiai tyrimai.“ – įsitikinusi parlamentarė.

Neturėdami kur kreiptis (kol nepradėjo veikti naujasis Seimas), ekspertai.eu vėl kreipiasi į LR Prezidentę Dalią Grybauskaitę, pateikdami vieną vienintelį klausimą, į kurį neatsakoma metų metus.

Kai dr. Letas Palmatis, viešai ir argumentuotai konkrečius prokurorus įvardinęs kaip **nusikaltėlius ir tėvynės išdavikus**, o Generalinę prokuratūrą kaip **kriminalinę organizaciją**, atsisėdo į teisiamųjų suolą ir buvo nuteistas, jam už šį nuomonės pareiškimą teko susimokėti pinigine bauda.

Tačiau ne visi, kurie nusizengia taip, kaip L. Palmaitis, yra baudžiami už pasisakymus teisėjų ar prokurorų atžvilgiu ir begėdišką valstybės institucijų garbės bei orumo pažeminimą.

Todėl primename – ekspertai.eu yra ne kartą viešai (publikacijose, televizijos ir radijo laidose ir kt.) įvardinę **konkrečius prokuratūros darbuotojus** kaip kriminalinius nusikaltėlius. Būtent tokius prokurorus, kurie bendradarbiauja su nusikaltėliais, dangsto nusikaltimus ir juos įvykdžiusius asmenis, taip patys tapdami šių nusikaltimų bendrininkais, t. y. kriminaliniais nusikaltėliais.

Ekspertai.eu ne kartą viešojoje erdvėje ir pačią Generalinę prokuratūrą yra įvardinę kaip pagrindinį valstybinio kriminalinio pasaulio buferį.

Ekspertai.eu nuolat pateikia Generalinės prokuratūros prokurorams tokius įžeidžiančius prokurorų garbę klausimus, kaip, pvz.: „kiek dar ilgai apsimetinėsite proto negalią turinčiais mulkais?“.

Ekspertai.eu nuolat teigia, kad tik dėl tokių kriminalinio pasaulio atstovų, besidarbuojančių prokuratūroje, yra metų metais vilkinamos ir galiausiai numarinamos valstybinių finansinių aferų bylos, šaltakraujiškai falsifikuojamos „terorizmo“ bylos, nerangiai slepiami galai žudymo ir pedofilijos bylose ir t. t. ir pan.

Dar daugiau nemalonių žodžių ekspertai.eu yra viešai išsakę publikacijoje „Nusikaltėlių bendrininkai prokurorai – banditai“.

Tačiau ir po visų šių veiksmų jokio rezultato nepasiekta, jokie ikiteisminiai tyrimai prieš piliečius, kurie sistemingai prokurorus vadina kriminaliniais nusikaltėliais, pradėti nebuvo.

Atvirkščiai, Generalinės prokuratūros specialistai, įsigilinę į problemą,

nustatė ir oficialiai atsakė, kad viešojoje erdvėje skleidžiami teiginiai, jog „Lietuvos prokuratūra vietoj to, kad gintų ir saugotų teisingumą, bendradarbiauja su nusikalstamas veikas vykdančiais asmenimis“ nešmeičia ir nediskredituoja Lietuvos Respublikos prokuratūros bei jokių būdu nežemina jos vardo.

Taigi, remiantis tokiomis prokurorų išvadomis, bet kurią kitą valstybinę

Primename – ekspertai.eu yra ne kartą viešai (publikacijose, televizijos ir radijo laidose ir kt.) įvardinę konkrečius prokuratūros darbuotojus kaip kriminalinius nusikaltėlius. Būtent tokius prokurorus, kurie bendradarbiauja su nusikaltėliais, dangsto nusikaltimus ir juos įvykdžiusius asmenis, taip patys tapdami šių nusikaltimų bendrininkais, t. y. kriminaliniais nusikaltėliais.

instituciją bet kuris šalies pilietis gali viešumoje vadinti bet kokiais žodžiais ir tai niekaip neužtraukia jokios atsakomybės. Apie tai skelbėme publikacijoje „Generalinė prokuratūra išaiškino: viešojoje erdvėje vadinti prokurorus banditais – leistina“.

Žinia, Lietuvos Respublikoje įstatymai galioja visiems vienodai, nesvarbu, ar tu disidentas, ar abonentas. Todėl arba visi turi būti vienodai baudžiami už savo prasižengimus, arba visi vienodai nebaudžiami. Negali būti taip, kad vieni

piliečiai turi privilegiją viešai vadinti konkrečius prokurorus nusikaltėliais, o visą Generalinę prokuratūrą – nusikalstama kriminaline struktūra, o kiti tokios teisės neturi.

Štai dėl šios problemos, įkvėpti naujienų apie šviežiai nutrauktus rezonansinius ikiteisminius tyrimus, ekspertai.eu ir kreipiasi į pačią LR Prezidentę D. Grybauskaitę, prašydami paaiškinti, kodėl vienu atveju prieš Lietuvos piliečius yra keliamos bylos, kai jie teisėsaukininkus vadina nusikaltėliais, o kitais atvejais – nekeliama, leidžiant viešai vadinti šiuos valstybės veikėjus banditais, mulkais, niekšais ir kitais panašiais žodžiais.

P. S. O čia norime priminti Lietuvos Prezidentės citatą iš kalbos, pasakytos dar 2010 metų gruodžio 9 dieną: „**Pateisindami korupciją kenkiate patys sau ir savo valstybei. Kreipiuosi į kiekvieną Lietuvos žmogų – nuo studento iki teisėjo – ar tikrai mes norime gyventi išvogtoje valstybėje? Ką kiekvienas iš mūsų padarėme, kad to nebūtų?**“

Atsakydami į šį svarbų klausimą, ekspertai.eu gali kalbėti tik už save – ką mes padarėme, kad korupcija būtų išgyvendinta. Ekspertai.eu visada, pateikdami įrodymus, informuoja apie stambaus masto nusikaltimus teisėsauką, Seimą ir pačią Prezidentę. Deja, Prezidentės paskirtasis Generalinis prokuroras jau daugybę kartų įrodė, kad yra bene pagrindinis didžiosios korupcijos bei kitokių valstybinių nusikaltimų klestėjimo garantas Lietuvoje.

Prezidente, o ką Jūs padarėte, kad to nebūtų? Kokių veiksmų Jūs kiekvieną kartą imatės, kai ekspertai.eu ar kas nors kitas pateikia Jums faktus apie nusikalstamas prokuratūros veikas?

Seimo pirmininkės I. Degutienės sūnaus kompanijos operacija bankrutavusiame banke „Snoras“. Kas sakė tiesą? **Liudas Vasaris**

Ekspertai.eu komentaras: Šis literatūros personažo vardu pasirašytas tekstas buvo atsiųstas į redakcijos elektroninį pašta. Nežinome, kas yra jo autorius ir dėl kokių priežasčių neatkleidžia savo tapatybės. Juk visada apmaudu, kai rimti klausimai keliami anonimiškai.

Nematėme dokumento – prokuroro Giedriaus Tarasevičiaus 2012 m. liepos 19 d. nutarimo nutraukti ikiteisminį tyrimą – kuriuo remiamasi tekste. Apgailestaujame, kad šios aplinkybės menkina straipsnio

vertę, nors jame keliami klausimai nusipelnė visuomenės dėmesio.

Šių metų pradžioje plačiai nuskambėjo Seimo pirmininkės konservatorės Irenos Degutienės sūnaus Gedimino Degučio įmonės „Novotersa“ finansinė operacija bankrutuojančiame banke „Snoras“. Daug ažiotažo ir diskusijų sukėlęs klausimas taip ir liko neatsakytas plačiajai visuomenei. Žinoma tik tai, kad Vilniaus apygardos prokuratūra bei tyrimui vadovaujantis prokuroras Giedrius Tarasevičius 2012 metų liepos

19 d. nutraukė šios operacijos tyrimą, nustačius, kad nusikalstama veika, aprašyta Baudžiamajame Kodekse, nebuvo padaryta. (2012 metų rugpjūčio 8 d. ikiteisminis tyrimas buvo atnaujintas – red. past.) Taigi, visą istoriją būtų galima lyg ir pamiršti, tačiau akis akivaizdžiai bado nestandartiniai istorijos posūkiai. Nagrinėjant šią temą, tikslinga grįžti į istorijos pradžią – tai padeda aiškiai susidėlioti visą įvykių seką ir palyginti su istorijos pabaigos logika.

G. Degučio tiesa

Informaciją apie galimai neleistiną sausio 6 d. operaciją banke „Snoras“, atliktą UAB „Novotersa“ sąskaitoje, paskelbė Seimo opozicijos vadovas Algirdas Butkevičius. Jis teigė gavęs duomenų apie galimą paskolos įsiskolinimo padengimą lėšomis, esančiomis einamojoje įmonės sąskaitoje. Veiksmas, kuris lyg ir atrodo logiškas, tačiau bankroto atveju neleistinas nė vienam banko kreditoriui ar skolininkui, nes tokią tvarką numato Lietuvos Bankroto Įstatymas. Šią informaciją suskubo neigti tiek Seimo pirmininkė Irena Degutienė, tiek jos sūnus Gediminas Degutis, pavadinęs ją šmeižtu. Įmonės akcininkas G. Degutis sausio 20 d. teigė, kad „<...> įmonės „Novotersa“ einamojoje sąskaitoje „Snoro“ banke jo nacionalizavimo momentu buvo 343 000 Lt.<...> Pinigų sąskaitoje prieš nacionalizavimą padaugėjo beveik du kartus – 14 d., berods, buvo apie 170 tūkst. litų, o jau 15 d. ji buvo papildyta dar beveik tokia pat suma.“ G. Degutis taip pat teigė, kad užskaita atlikta iš specialiosios sąskaitos, kurios, esą, jo kompanija valdyti negalėjo.

Šiuo G. Degučio teiginiu buvo galima patikėti, tačiau tam prieštarauja faktai, kuriuos Vilniaus apygardos prokuratūrai pateikė A. Butkevičius. Pateikti įrodymai patvirtina žodžius, kad į einamąją sąskaitą 2011 m. lapkričio 15 d. buvo

pervesta 188 800 Lt, tačiau paneigia teiginį apie egzistuojančią specialiąją sąskaitą. Banke „Snoras“ UAB „Novotersa“ turėjo tik einamąją sąskaitą litais ir eurai bei paskolos sąskaitą litais. Apie specialiųjų sąskaitų nebuvimą patvirtino ir buvę banko „Snoras“ darbuotojai. Dar vienas teiginys, prasilenkiantis su faktine informacija – sąskaitos likutis. G. Degutis teigia, kad nacionalizavimo dieną jis buvęs 343 tūkstančiai litų, tačiau vėliau pats pripažįsta, kad sausio 6 dienos 645 tūkstančių litų pervedimas jam buvo netikėtas, apie jį sužinojo tik iš žiniasklaidos. Taigi, remiantis tokiais teiginiais, tikrasis sąskaitos likutis nacionalizavimo dieną turėjo būti tikrai ne mažesnis nei 988 tūkstančiai litų (1.175 milijono litų sumą įvardina tyrimą atlikę prokurorai).

Prokuratūros tyrimo klystkeliai

Tačiau tikrieji šios istorijos klystkeliai prasideda susipažįstant su Vilniaus apygardos prokuratūros raštu. Kaip jau minėta, šių metų liepos mėnesio 19 d. prokuroras Giedrius Tarasevičius pasirašė minėtos operacijos tyrimo nutraukimą, nenustačius nusikalstamos veikos, aprašytos Lietuvos Baudžiamajame kodekse. Dokumente teigiama, kad prašymas atlikti minėtąją užskaitą iš tiesų buvo įteiktas 2011 m. lapkričio 15 d. (dieną prieš banko „Snoras“ nacionalizavimą). Prašymą, kaip nurodoma, UAB „Novotersa“ darbuotojas Adolfas Reimeris įteikė banko „Snoras“ Kreditų skyriaus viršininkei L. Raibienei atsitiktinai ją sutikęs parduotuvėje „Maxima“, Ukmergės gatvėje po darbo valandų (?). Tame pačiame rašte L. Raibienė tvirtina, kad tokių prašymų esą registruoti nereikėjo, tad uždėjusi tik savo asmeninį spaudą klientui atidavė jo kopiją.

Tokia netikėta įvykių seka būtų galima tikėti, jei ne vidinėse banko „Snoras“ tvarkose nurodytas griežtas reikalavimas visus gaunamus raštus, nepriklausomai nuo to, kaip jie buvo gauti, registruoti banko vidinėje elektroninėje sistemoje, suteikiant gautam dokumentui numerį ir galimybę būti surastam, kilus nesusipratimams. Be to, kaip teigia banko „Snoras“ darbuotojai, banke nebuvo praktikos kredito ekspertui antspaustuoti gaunamų raštų, tai galėjo atlikti tik banko sekretoriato ir kanceliarijos darbuotojai, kaip numatyta jų paraišiniuose nuostatuose.

Taip pat įdomu tai, kad pats UAB „Novotersa“ prašymas buvo datuotas lapkričio 16 diena, nors L. Raibienei buvo įteiktas dar lapkričio 15 d.

Dar painiau pasidaro mėginant suprasti pačios operacijos atlikimo aplinkybes jau 2012 m. sausio mėnesį, praėjus kiek mažiau nei dviems mėnesiams po prašymo, kaip teigiama, gavimo datos. Prokuratūros rašte nurodoma, kad Tarnybinį raštą, kuris vertinamas kaip leidimas atlikti finansines operacijas, paruošė L. Raibienė, o jį 2012 m. sausio 6 d. pasirašė banko „Snoras“ Vilniaus filialo direktorius Liudas Masolas. L. Masolas liudijime teigė, kad nežinojo, kas inicavo rašto parengimą bei nenagrinėjęs, ar surinkti visi dokumentai, reikalingi tokiai operacijai atlikti. Banko „Snoras“

Žvelgiant į keistas šios istorijos detales, panašu, kad pagrindinis klausimas taip ir liko neatšakytas – kaip G. Degutis sugebėjo iš sustabdžiusio veiklą banko sąskaitos pervesti 652 tūkstančius litų, nors 2012 m. sausio 25 d. pats pripažino, jog jau sustabdžius banko veiklą jis paprašė banko „Snoras“ administratorių padengti paskolą sąskaitoje turėtomis lėšomis. Praėjus 9 mėnesiams kyla ir naujų klausimų, į kuriuos atsakymo galbūt dar teks palaukti:

– Ar I. Degutienė ir G. Degutis vėl sugebės užglaistyti istoriją nauju „įtikinamu“ paaiškinimu?

– Ar banko „Snoras“ darbuotojai L. Raibienė, L. Masolas, J. Bliumin ir banko „Snoras“ bankroto administratorius N. Cooperis atsakys už padarytus nusizengimus galimai nusikalstamu būdu operuojant banko turtu ir už galimai klaidinančius parodymus prokuratūroje?

– Ar Lietuvos centrinio banko valdybos pirmininkas Vitas Vasiliauskas, ne kartą viešai pareiškęs, kad jokių neteisėtų operacijų jau valstybės valdomame banke „Snoras“ nevyko, atsakys už savo melagingus pasisakymus?

– Ar Vilniaus apygardos prokuroras išsaugos postą po tokio „kvalifikuoto“ tyrimo?

– Ar galima tikėtis, kad tai vienintelė tokia užskaita banke „Snoras“, o gal tendencija, paslėpta po užsienio bankroto administratoriaus eksterjeru?

– Ar galima tikėtis, kad tai vienintelė tokia užskaita banke „Snoras“, o gal tendencija, paslėpta po užsienio bankroto administratoriaus eksterjeru?

– Ar visi darbuotojai sutartinai paliudijo, kad nebuvo jokios vidinės tvarkos, apibrėžiančios užskaitų ar kitų operacijų atlikimą ir leidimą, tad nesant draudimo, visos operacijas laikė leistinomis, jeigu

joms pritaria bankroto administratorius. N. Cooperis pasirašė po tarnybiniu raštu 2012 metų sausio 6 d., tuo patvirtindamas ir leisdamas atlikti Seimo pirmininkės I. Degutienės sūnaus G. Degučio įmonės prašymą, kuriuo vadovaujantis ir buvo atlikta neteisėta užskaita.

Istorijos pabaiga?

Taigi, tyrimas buvo baigtas, istorija pamiršta ir I. Degutienės sūnus sėkmingai tęsė verslą. Spalio 24 d. visuomenė netikėtai sužinojo, kad procesas yra atnaujintas, įtariant, kad banko „Snoras“ bankroto administratorius galimai piknaudžiavo tarnyba. Taip „sutapo“, kad ši žinia tapo vieša pasklidus vienos iš konservatorių lyderių I. Degutienės slapta įrašytiems pasisakymams apie Lietuvos Respublikos Prezidentę Dalią Grybauskaitę. (Kad ikiteisminis tyrimas atnaujintas, vienas portalas pranešė tuoj po to, kai ekspertai.eu paviešino minėtą įrašą – t. y., ši „naujiena“ visuomenei pateikta praėjus pustrėčio mėnesio po tyrimo atnaujinimo 2012 metų rugpjūčio 8 dieną – red. past.) Taigi, žvelgiant į keistas šios istorijos detales, panašu, kad pagrindinis klausimas taip ir liko neatsakytas – kaip G. Degutis sugebėjo iš sustabdžiusio veiklą banko sąskaitos pervesti 652 tūkstančius litų, nors 2012 metų sausio 25 d. pats pripažino, jog jau sustabdžius banko veiklą jis paprašė banko Snoras administratorių padengti paskolą sąskaitoje turėtomis lėšomis. Praėjus 9 mėnesiams kyla ir naujų klausimų, į kuriuos atsakymo galbūt dar teks palaukti:

– Ar I. Degutienė ir G. Degutis vėl sugebės užglaistyti istoriją nauju „įtikinamu“ paaiškinimu?

– Ar banko „Snoras“ darbuotojai L. Raibienė, L. Masolas, J. Bliumin ir banko „Snoras“ bankroto administratorius N. Cooperis atsakys už padarytus nusizengimus galimai nusikalstamu būdu operuojant banko turtu ir už galimai klaidinančius parodymus prokuratūroje?

– Ar Lietuvos centrinio banko valdybos pirmininkas Vitas Vasiliauskas, ne kartą viešai pareiškęs, kad jokių neteisėtų operacijų jau valstybės valdomame banke „Snoras“ nevyko, atsakys už savo melagingus pasisakymus?

– Ar Vilniaus apygardos prokuroras išsaugos postą po tokio „kvalifikuoto“ tyrimo?

– Ar galima tikėtis, kad tai vienintelė tokia užskaita banke „Snoras“, o gal tendencija, paslėpta po užsienio bankroto administratoriaus eksterjeru?

Islandijos žmonės patys kuria naująją konstituciją Jérôme Emanuel Roos

Šis straipsnis publikuojame skaitytojų prašymu. Nors rašytojas, filmų kūrėjas ir visuomenės aktyvistas Jérôme Emanuel Roos jį paskelbė daugiau nei prieš metus – 2011 metų birželio 11 dieną, bet nemažai aptariamų dalykų lieka aktualūs ir šiandien.

Atkreipiame dėmesį, kad visai neseniai, spalio 20 dieną įvykusiame referendume islandai balsų dauguma (66 procentai dalyvavusiųjų) jau pasisakė už naująją Islandijos konstituciją, kurią kuriant galėjo dalyvauti visi šalies piliečiai

Užuot socializavus bankų nuostolius ir privertus už krizę mokėti paprastus žmones, kurie jos nesukėlė, pagal Islandijos modelį patys bankininkai yra priversti susimokėti už savo kvailumą.

Vos per trejus metus Islandija nuėjo kelią nuo griūties iki revoliucijos – ir vėl sugrįžo prie ekonomikos augimo. Ko galima pasimokyti iš Islandijos patirties, kaip pritaikyti jos tiesioginės demokratijos patirtį?

Praėjus vos dvejiems–trejiems metams nuo ekonomikos griūties ir Islandijos vyriausybės žlugimo, šalis atliko pastebimą šuolį, grįždama prie ekonominio augimo. Šia savaitę ją netgi pagyrė užsienio investuotojai – nepaisant to, kad ši šalis leido savo bankams bankrutuoti ir atsisakė mokėti jų skolas. O tai prieštarauja Europos valdančiosios klasės idėjai, kad bankų bankrotas ir defoltas neišvengiamai sukelia katastrofiškas ekonomines pasekmes.

Dabar Islandijos vyriausybė ryžosi precedento neturinčiam žingsniui ir nu-

sprendė sukurti naujos konstitucijos projektą, suteikdama patiems piliečiams elektroninę prieigą prie šio dokumento. Iš esmės tai realios demokratijos kūrimas „crowdsourcing“ būdu (kolektyvinė sprendimų paieška vietoje „outsourcing“ – orientavimosi į pakviestų brangių ekspertų nuomonę – red. past.) Dabar islandai dalyvauja ne tik galutiniam etape, balsuodami referendume, bet turi ir galimybę per socialinius tinklus tiesiogiai dalyvauti rašant konstituciją. Tai ir yra dalyvavimo demokratijos apraiška. Demokratija 2.0.

Kaip islandai tai pasiekė? Ir ko gali iš jų išmokti Europos pakraščiai, kamuojami sunkmečio?

Grįžkime į 2009-uosius. Praėjus keliems mėnesiams po bankų žlugimo ir didžiausios šalies istorijoje ekonominės krizės, islandai masiškai išėjo į gatves, protestuodami prieš krizės priežastimi tapusius bankininkus ir neišmanėlius politikus, leidusius taip atsitikti. Kol visas pasaulis stebėjo B. Obamos inauguraciją, islandai nuvertė savo vyriausybę ir pareikalavo referendumo valstybės skolos klausimu.

Referendume islandai nutarė negražinti lėšų užsienio kreditoriams – Didžiajai Britanijai ir Olandijai – kurie taip kvailai sudėjo savo santaupas į vieną labiausiai „išpūstų“ bankų „Icesave“. Nors prezidentas tuo metu jau buvo vetavęs įsipareigojimą mokėti, referendumas vis dėlto įvyko. Jis turėjo daugiau simbolinę reikšmę, bet jo rezultatas (93 procentai dalyvavusių balsavo prieš bankų skolų mokėjimą) pradėjo epinę kovą tarp liaudies valdžios ir užsienio ekonominių interesų.

Kas itin įdomu – pasekmės pasirodė anaiptol ne tokios katastrofiškos, kaip pranašavo kai kurie apsišaukėliai Europos „ekspertai“. Dar daugiau, praėjus vos porai metų po vyriausybės atsistatydinimo, Islandija padarė veržlų šuolį,

grįždama prie ekonominio augimo, ką ir pastebėjo užsienio investuotojai. „Wall Street Journal“ neseniai rašė:

„Pirma po 2008 metų ekonominės ir bankų griūties Islandijos tarptautinių obligacijų emisija investuotojų buvo tiesiog išgraibstyta. Penkerių metų paskola mažesnėmis nei 5% palūkanomis tapo ženklu, kad grįžo tarptautinis pasitikėjimas. Tai liudija apie teigiamą posūkį ekonomikoje, kurios augimas šiais metais numatomas 2,25 %.“

Todėl nestebina, kad į Islandijos patirtį savo žvilgsnius kreipia ir Ispanijos „pasipiktinusių“ (indignados) savo masiniuose protestuose, apėmusiuose Ispaniją šių metų gegužę. Demonstrantai Ispanijoje nešė plakatus „Islandija – mano tikslas“ ir „Mąstau apie Islandiją“. Islandijos patirtis įkvėpė ir protestų

Islandai dalyvavo ne tik galutiniam etape, balsuodami referendume, bet turėjo ir galimybę per socialinius tinklus tiesiogiai dalyvauti rašant konstituciją.

judėjimą Graikijoje, kur atmosfera vis labiau kaista. Tad kokios yra Islandijos pamokos sunkmečio kamuojamiems Europos pakraščiams?

Pirmiausia verta susipažinti su puikiu buvusio Londono ekonomikos mokyklos profesoriaus Roberto Wade'o darbu. Jis padės suprasti, jog Islandijos klaidos, atvedusios į krizę, buvo tiesiog radikalesnė versija to, ką mes ir patys darėme žemyne: kapitalo liberalizavimas kartu su finansinio reguliavimo panaikinimu ir analogo neturinčiu politiniu abejingumu, kai milžiniškas burbulas pūtėsi tiesiog akyse.

Wade'as padeda mums suvokti, ko negalima daryti. Bet turbūt žymiai svarbesnis klausimas – ką turime daryti. Ir čia peršasi stulbinanti išvada: nors leidimas bankams bankrutuoti ir atsisakymas mokėti skolas užsienio kreditoriams, be jokios abejonės, turėjo trumpalaikių neigiamų pasekmių, jos kilo pirmiausia dėl pačių bankininkų, kurie šią krizę ir išprovokavo, nerūpestingumo.

Užuot socializavus bankų nuostolius ir privertus už krizę mokėti paprastus žmones, kurie jos nesukėlė, pagal Islandijos modelį patys bankininkai yra priversti susimokėti už savo kvailumą. Per Islan-

dijos krizę bankrutavo visi trys didžiausi šalies bankai. Ir vyriausybė jų negelbėjo.

Antra, Islandija teisė krizės kaltininkus. Šiuo atveju tai ne tik teisingumo vykdymas, bet ir precedentas, rodantis, kad spekuliacijos paprastų žmonių finansais neliks nebaudžiamos. Svarbiausi bankų sektoriaus veikėjai buvo suimti, o buvusiam premjerui pateikti kaltinimai (Islandijos premjeras Geiras Haarde – vienintelis vadovas pasaulyje, stojęs prieš teismą dėl krizės). Beatodairiškų spekuliacijų kriminalizavimas – pirmasis žingsnis į realią demokratiją.

Trečia, Islandija padarė tai, ko nelaukė neoliberalizmo dogmų šalininkai. Kaip ir Malaizija per 1997–1998 metų Rytų Azijos krizę, nebodama Tarptautinio valiutos fondo (TVF) nepasitenkinimo, Islandijos vyriausybė sukūrė kapitalą kontroliuojančią instituciją, kuri turi sustabdyti „karštų“ pinigų (kapitalo, išvežamo į užsienį be apmokestinimo) nutekėjimą pačioje bankų krizės pradžioje. Siekiant sustabdyti kapitalo nuotėkį iš pakraščiu, Europos Sąjungai derėtų padaryti tą patį (dar nevelu).

Ketvirta (akivaizdu, kad tai pati svarbiausia Islandijos pamoka), islandai pajėgė nusiplėšti neoliberalius tramdomuosius marškinius, ilgą laiką vertusius vietos politikus tarnauti finansinio sektoriaus interesams. Masiškai susitelkę gyventojai nuvertė vyriausybę ir sukūrė naują politinio dalyvavimo formą. Konstitucijos rašymas „crowdsourcing“ būdu – stipriausias naujos, tikros demokratijos gimimo simbolis.

Ir štai rezultatas – Islandija lėtai, bet užtikrintai atsistato po didžiausios ekonominės griūties, kokia taikos metu yra ištikusi kurią nors šalį. Tuo tarpu Graikija, Ispanija, Portugalija ir Airija – priešingai. Regis, jos ilgiems metams įklimpo gilioje recesijoje (jei ne tikrą tikriausioje depresijoje).

Kol Europos centrinis bankas, TVF ir Vokietija reikalau visiškai apmokėti skolas, siūlydami drakoniškas (ir iš esmės stabdančias produktyvumą) taupymo priemones, milijonai žmonių toliau patirs sunkumus ir nepriteklių. „Prarastoji karta“ išvyks iš tų šalių ieškodama naujų galimybių. Suduš daugybė gyvenimų, įmonių, šeimų ir vilčių. Vardan ko? Dėl saujelės bankininkų, atsisakančių šiek tiek „apsikirpti“?

Islandija mus moko, kad taip neturi būti. Atlanto srovės ir arabų vėjai pasiekė Europos pakraščius. Laikas, kada žmonės Europos žemyne nuvers pirmą vyriausybę – nebetoli. Demokratija 2.0 pakeliui. Ir jos jau niekas nesustabdys.

Iš <http://roarmag.org> vertė E. B. (vertimas redaguotas ekspertai.eu)
Šaltinis www.anarchija.lt.

Muzikos ir meno žurnalo „Secret Thirteen“ įkūrėjas Justinas Mikulskis: „mes visada raginame neskubėti“

Kalbėjosi **Radvilė Nakaitė**

Gyvenimui vis labiau keliantis į internetinę erdvę, laikas, atstumai, ribos tarsi išnyksta. Komunikacijos greitis tapo stulbinamas, o veiklos rezultatai – kaip ant delno. 2011 m. rugpjūtį startavęs internetinis muzikos ir meno žurnalas www.secretthirteen.org jau spėjo sulaukti skaitytojų iš viso pasaulio dėmesio. Tai išskirtinio dizaino žurnalas anglų kalba, siūlantis visame pasaulyje garsių menininkų, atlikėjų, įtakingų muzikos įrašų leidyklų savininkų sukurtas muzikos kompiliacijas, pristatantis ypatingus šiuolaikinio meno kūrinius bei atskleidžiantis kitas žymių kūrėjų asmenybių puses savo interviu skiltyje.

Paslaptingojo trylikos įkūrėjas – Justinas Mikulskis, muzikos gurmanas ir selektorius, aktyviai sekantis ir analizuojantis muzikos ir meno pasaulį. Su juo kalbamės apie „Secret Thirteen“ žurnalo atsiradimo priežastis, skaitytojus, jiems siūlomą muzikos ir meno platybes bei artimiausius planus.

Kas paskatino įkurti šį žurnalą? Ko siekiate jį plėtodami?

Skaitmeninis žurnalas gimė sąlygojamas tiek natūralių veiksnių, tiek intuityvumo. Tai – nuolatinė intelektualinė pažanga, kaupiamų žinių bagažas, siekis dar tvirčiau įleisti šaknis į užsienio ir Lietuvos kultūrinę plotmę, asmeninės ir kolegų ambicijos, jaučiamas konkretizuotos ir nišinės informacijos vienoje erdvėje trūkumas, greitai įsisavinamo konstruktyvumo ieškojimas. Galbūt nusivylimas tuo metu skaitmeninėje erdvėje buvusios informacijos nesisteminumu, dubliavimusi ir paskatino ieškoti, kurti ir plėtoti.

Tačiau esminis aspektas – meilė menui plačiąja prasme, pagalba neretai dides-

nių sklaidos sugebėjimų neturintiems gabiems menininkams atrasti savo klausytoją ir žiūrovą. Taip pat mums svarbi ir edukacinė žurnalo funkcija. Konstruktiviuose tekstuose pateikiama nemažai raktinės informacijos, tad susidomėjus ja, galima nesunkiai rasti kitais kanalais.

Prie žurnalo daug prisidėjo viena iš pirmųjų įkūrėjų – Margarita Niedvaraitė, teisininkė, labai „prijaučianti“ menui, suteikusi stiprų palaikymą nebijoti žengti į užsienio šalių erdves, pažaboti kalbos barjerą ir, jeigu galima taip pavadinti, rinkos baimę, atrasti tvirtą nišą rinkoje. Deja, Margarita dėl asmeninių priežasčių šį rudenį paliko žurnalą.

Pati didžiausia žurnalo skiltis, sulaukianti susidomėjimo visame pasaulyje – mikšai. Kiekvieną savaitę joje pristatomi patys įvairiausi kūrėjai, tad kokiais kriterijais remiantis yra pasirenkami šių mikšų autoriai? Kokios muzikos mėgėjai gali bandyti atrasti sau patinkančios muzikos mikšų archyve?

Pačioje pradžioje buvo plėtojama mintis pristatyti ambient, drone, noise muzikinių stilių muziką, paremtą beritmio pamatu, plačiomis garsinėmis linijomis, linkstančiomis į minimalizmą, abstrakciją. Tačiau palapsniui šios minties buvo atsisakyta ir kompiliacijas imta vertinti per kitą prizmę – daugiau emocijų išskirtinumo prasme. Supratome, kad dauguma žinomų kompozitorių, atlikėjų, įrašų kolekcionierių, įrašų leidyklų savininkų namų aplinkoje klausosi kur kas įvairesnės muzikos nei patys kuria: pradedant nuo industrial, subtiliosios elektronikos ir baigiant avangardu, džiazu ar folkloru. Tai muzika, kuri turi tiek pat rimties, kiek ir šiuolaikinė muzika, kitų dar vadinama akademine.

Muzikos pasaulį akylai sekame ir patys domimės muzika, jos šaknimis, prenumeruojame muzikinius katalogus, kaupiame literatūrą, lankome renginius, perkame muziką, todėl pagrindiniai kriterijai atrenkant įrašus būna kūrėjo mintis ir mikso ideologija, panaudotų įrašų retumas, medžiagos ir emocijų dalies vystymas, žurnalo koncepcijos laikymasis ir kiti smulkesni niuansai, lemiantys galutinį rezultatą.

Nemažai dirbame ir su pačiais atlikėjais, kartais pokalbis užtrunka ir metus laiko, kol išgryninama idėja, įkvepiamas atlikėjas. Mes visada raginame neskubėti, pabrėžiame, jog vertėtų įdėmiai priimti pasiūlymus įrašyti kompiliaciją. Dar kitas mūsų tikslas – ne vien pristatyti nusipelnčius vardus muzikos ir meno scenoje, bet juos tarpusavyje jungti: įrašų leidyklas – su atlikėjais, atlikėjus – su auditorija bei bendriems tarpusavio projektams, skatinti juos keistis informacija, konsultuoti įvairias klausimais.

Įdomiausia ir netikėta būna tada, kai klausytojas, tikėdamasis išgirsti gerai jam žinomo atlikėjo konkretaus stiliaus mikšą, atranda visiskai priešingą garsų paletę. Kaip ir minėjau anksčiau, atlikėjai ryžtasi netikėtiems vojažams, pristato itin asmeninius muzikinius potyrius ir slapčiausius muzikinius atradimus.

Šiais laikais naujosios technologijos suteikia galimybę stebėti internetinių svetainių lankytojų srautus, jų geografinę padėtį ar net įpročius. Kaip nuo žurnalo atsiradimo pakito skaitytojų ratas, kokios tendencijos pastebimos paskutiniu metu?

Žurnalo turinys plečiasi, pritraukiami išskirtiniai menininkai, gausėja ir skaitytojų auditorija. Išlaikyti pirmą kartą atėjusį skaitytoją mes stengiamės intelektualiai publikai skirtu turiniu, estetiškumu pateikimu, informacijos glaustumu, nevarginame jokia reklama. Žurnalui atsiradus buvome labiau susieti su Lietuvos auditorija, kuriai, kaip pastebėjome, angliškas tekstas dar nėra lengvai įkandamas ir noriai skaitomas, tačiau po truputį skaitytojų ratas augo, kito ir procentalus skaitytojų pasiskirstymas. Kol siekėme 10 tūkstančių skaitytojų auditorijos, lietuviai joje sudarė trečdalį visų skaitytojų, o pasiekus 40 tūkstančių skaitytojų auditoriją, joje lietuviai tesudaro penktadalį. Ar tokie rodikliai džiugina, ar liūdina – ganėtinai subjektyvus klausimas, tiesiog manome, kad kiekvienas renkasi pagal savo kriterijus, o mes patys esame kosmopolitai.

Pastebime, kad būtent žurnalo skaitymui lankytojai skiria vis daugiau laiko, o jų amžiaus vidurkis apytiksliai 25–45 metai. Manome, kad ateityje šie rodikliai turėtų krypti į vyresnę auditoriją. Pasiekiami nauji sklaidos kanalai, o žurnalo

turinys tampa labiau orientuotas į nišinę ir šiek tiek daugiau pažengusių auditoriją. Bet tai nereiškia, kad nesame atviri ne taip nuodugnai menu besidominčiam skaitytojui. Manome, kad žurnalo turinys ir jo potekstė yra suprantama ir jiems. Didžiausią dalį žurnale užima kiekvieną savaitę pristatoma nauja muzika, o juk muzika – universali kalba. Tik visi skirtingai jos ieško ir renkasi.

Muzikos gurmanų spektras platus, jų pagrindą sudaro klausytojai, jau turintys muzikinę patirtį, vieni jų žurnale ieško egzotikos, kiti – konkrečių stilistinių pakraipų. Taip pat yra kas klauso kiekvieną kompiliaciją ir vertina ją kaip išskirtinį kokybišką produktą, taip atradami vis kažką naujo. Iš tiesų, sunku supaisyti ir nuspėti klausytoją, bet stengiamės būti savotiški, ieškodami talentų įvairiose muzikinėse plotmėse.

Interviu skiltis žurnale jau spėjo pakalbinti tokius žymius lietuvių veikėjus kaip žurnalistą Rytį Zemkauską, Niujorke gyvenantį menininką Aidą Bareikį, „Glitchr“ kūrėją Laimoną Zaką bei kelias pasaulyje garsias asmenybes – pianistą ir kompozitorių Nilsą Frahmą, profesorius, instaliacijų bei muzikos kūrėją Scannerį iš Didžiosios Britanijos. Ko siekiama šioje rubrikoje ir kokių asmenybių interviu žurnalo skaitytojai gali tikėtis artimiausioje ateityje?

Ši skiltis yra nauja mūsų žurnale ir į ją šiuo metu dedame nemažai vilčių, kurios turėtų padėti pritraukti dar daugiau įvairių skaitančių lankytojų, nes užduodamų klausimų spektras platus – menas, filosofija, socialinis požiūris, asmeninės patirtys ir pasiekimai. Pačioje pradžioje buvo mintis kiekvienam pokalbininkui suteikti lygias galimybes ir užduoti tik trylika trumpų klausimų, tačiau prie komandos prisijungus žurnalistui Pauliui Ilevičiui, šito atsisakėme. Šiuo metu yra ruošiami net dešimt interviu su išskirtinėmis asmenybėmis, tarp kurių vienas garsiausių Izraelio video menininkų Ranas Slavinas (nesenai jo video darbų paroda buvo eksponuojama Galerijoje „Vartai“), taip pat pašėlęs interviu su nuostabia muzikos ir madų pasaulio moterimi iš Los Andželo – Amanda Brown (LA Vampires / Not Not Fun Records). Planuojame pakalbinti ir su menais nesusijusius žmones – mokslininkus, dirbančius NASA laboratorijose, fizikus ir kt. Klausimų šaknys siekia technologinę pažangą aplinkoje, istoriją, požiūrį į tam tikrus gyvenimo veiksmus, sociologinius aspektus, esamas veiklas ir jų analizę. Ši skiltis yra mūsų kitų metų prioritetas, todėl stengsimės ją sukurti kuo lankstesnę ir turtingą pašnekovais.

Naujasis Seimo pirmininkas įsakė visas sekretores pakeisti į akvariumo žuvytes. Jos išsižioja, bet tyli.

Ištrauka iš policijos raporto: „Nesankcionuoto piketo dalyviai skandavo tokio pobūdžio šūkius: „Sukčius ir vagis – į kalėjimą!“ ir „Lauk kriminalinius nusikaltėlius iš prokuratūros!“, tuo ragindami nuversti konstitucinę šalies santvarką.“

Susitinka du naujo Seimo nariai Seimo rūmų koridoriuje. Vienas ir klausia kito: – Ką, irgi užmigti negali? Nemiga kan-kina?

– Ką reikia padaryti, norint laimėti rinkimus?

Susirenka naujas Seimas. Posėdį pradeda pirmininkas:

VRK atsakymas: norint dalyvauti rinkimuose, reikia kreiptis dėl dalyvavimo, sukurti štabą, surinkti parašus.

– O dabar, ponai, pereisime prie pagrindinio užsiėmimo.

– Ir viskas?

Gintautas Mykolaitis:

Atsakymas: Ne, tai – norint dalyvauti, bet norint laimėti, reikia prisijungti prie Darbo partijos.

– Išgersim?

Jei „Gmail“ negali išsiųsti jūsų elektroninio laiško, vadinasi, VSD darbuotojas, kuris prižiūri jūsų elektroninį paštą, laikinai pasišalino iš darbo vietas!

Matematikos profesoriaus paklausė:

– Ar eisite balsuoti?

– Ne.

– Kodėl, profesoriau?

– Pagal tikimybių teoriją, mano balsas neturės jokios įtakos.

Prisiečia naujo Seimo nariai, tarp svečių ir Berlusconi. Grįžta į Italiją nusivylę. Prostitučių matė daug, bet visos – tik politinės.

– Tačiau, profesoriau, ką daryti, jei visi bus tokie pat „protingi“?

– Pagal tikimybių teoriją visi protingi nebus...

Kodėl nusprendei, kad VSD tavo bute paslėpė pasiklausymo įrangą? Mano bute nuo vakar atsirado viena spinta daugiau!

Tupi ant medžio varna, pro šalį bėga lapė.

– Ei, varna, ar balsuosi už Grybauskaitę? Varna tyli.

– Varna, ar esi kurčia? Ar balsuosi už Grybauskaitę?

Varna tyli.

– Tu kurčia kvaiša! Paskutinį kartą klausiu: ar ketini balsuoti už Grybauskaitę?

Varna:

– Na, taip! TAIP! Kad tave kur!

Sūris iškrito iš snapo, o lapė pasičiupo jį ir pabėgo.

Varna tupi ant medžio ir svarsto:

– Na, jei būčiau pasakiusi: „ne“, kas būtų pasikeitę?

Klausimas armėnų radijui:

– Kodėl lietuviai neprotastuoja prieš nešvarius rinkimus?

Armėnų radijas atsako:

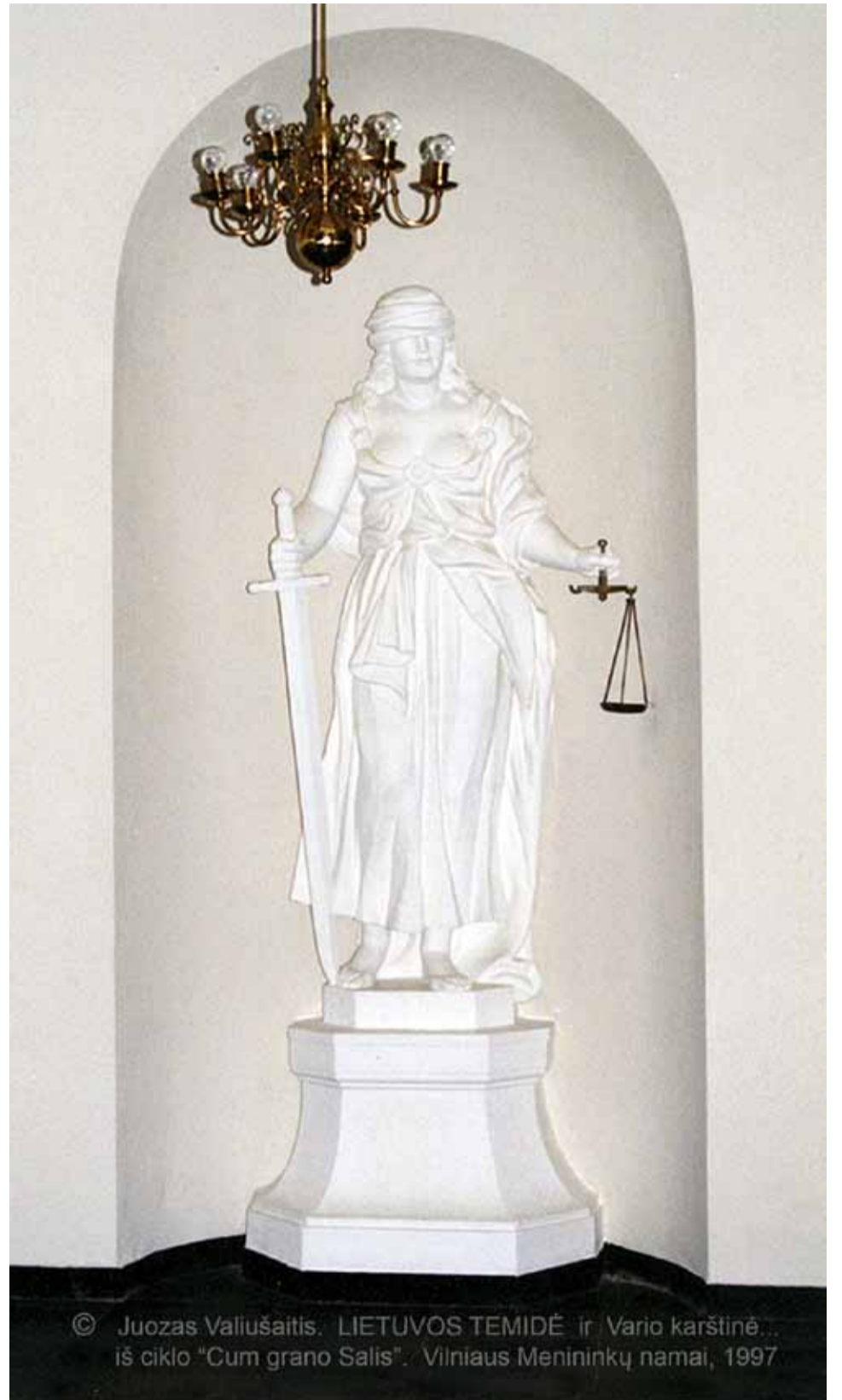
– Lietuva – demokratinė šalis. Balsuojama slapta, ir protesto akcijos taip pat turėtų būti slaptos.

/fotoesė

Juozas Valiušaitis

LIETUVOS TEMIDĖ ir Vario karštinė...

Iš ciklo „Cum grano Salis“. Vilniaus Menininkų namai, 1997

© Juozas Valiušaitis. LIETUVOS TEMIDĖ ir Vario karštinė... iš ciklo "Cum grano Salis". Vilniaus Menininkų namai, 1997

www.ekspertai.eu

[Spausk čia](#) [Ir čia](#)

[Ir dar čia](#)

